

Suriye: Küresel ve Bölgesel Kaostan Beslenen İç Savaş

Bilad-i Şam olarak isimlendirilen ve bugünkü Suriye, Ürdün, Lübnan ve Filistin'i içine alan devasa toprakların kaderi birbirine sıkı biçimde bağlıdır. Tarihî süreç içinde bu topraklarda farklı görüş ve kimliklerin bir arada yaşamasının sonucunda ortaya çıkmış mezhebî ve etnik rekabet unsurları, kimi zaman barış kimi zaman da çatışma içinde varolagelmıştır.

Büyük oranda barış içinde geçen Osmanlı sonrasında işgale uğrayan tüm Ortadoğu, Avrupalıların çıkarlarına göre bölündüğünde gidişat bozulmuştur. Fransızların işgal ettiği modern Suriye'de tüm sivil ve askerî elit sömürge çıkarlarına göre ama Suriye halkının zararına olacak şekilde yeniden yetiştirilmiştir. Bu durum azınlıkların "yönetici sınıf", çoğunluğun ise "edilgen vatandaşı" olarak görüldüğü bir çarpıklık ve ülkede bugün dahi süren gerilimli bir dönemin başlangıcı olmuştur.

1946'da Fransızlar, çekildiklerinde geride gerilimli bir toplum ve azınlık iktidarı bırakmışlardı. O tarihten itibaren dışarıda Soğuk Savaş rekabeti ve İsrail işgalleri, içeride ise tarihsel öfkeyle beslenen gerilim ortamı, Suriye siyasetinin belirgin çatışma dinamiklerini ortaya çıkarmıştır. 1970 yılından itibaren bir aile diktatörlüğüne dönüşen Nusayri/Baas rejimi, bütün muhalifleri ortadan kaldırmakla kalmamış, ülkede devasa bir hoşnutsuz kitle yaratmıştır. Bu kitle zaman içinde kendini İslami, milliyetçi, seküler veya Alevi söylemlerle ifade ederek bugün sahnede bulunan siyasal hareketleri ortaya çıkarmıştır.

Bölgesel aktörlerin de kendilerine yakın grupları kullanarak dahil olmaya çalıştığı Suriye'deki iç çatışmalar, Arap Baharı süreciyle birlikte tüm tarihsel rekabet unsurlarını yeniden canlandıran karmaşık bir ortama kapı aralamıştır.

Bir iktidar mücadelesi olmaktan çoktan çıkmış olan Suriye'deki çatışma, tarihsel hesaplaşma duygusuyla hareket eden gruplar eliyle varoluşsal bir savaşa dönüşmüştür. Bu ölüm-kalım mücadelesi taraflardan biri tamamen tasfiye olmadan sona erecek gibi görünmemektedir.

Suriye'deki çatışma üç katmanda sürmektedir. Bunun ilk katmanında bulunan sahada çarpışan taraflar için bu savaş bir varoluş savaşıdır. İkinci halkadaki bölgesel aktörler için bu savaş rakiplerine karşı mevzi savaşıdır. Üçüncü halkada yer alan uluslararası güçler için bu savaş küresel rekabette onlarca cepheden sadece biridir.

Suriye'de çatışmanın sona ermesi, her üç katmandaki rakiplerin uzlaşmasına bağlıdır. Öncelikle ABD ve Rusya gibi uluslararası aktörlerin Suriye cephesinde bir tür barışa razı olmaları, ikinci olarak bu formüle İran, Türkiye, Suudi Arabistan gibi bölgesel aktörlerin razı olması ve en son katmanda da Suriyelilerin buna ikna edilmeleri gerekmektedir.

Raporun tamamına ulaşmak için lütfen [tıklayınız](#).